

Sygn. akt VII U 907/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2021r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 kwietnia 2021r. w W.

sprawy R. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o świadczenie postojowe

na skutek odwołania R. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 29 maja 2020 roku, znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje R. B. prawo do świadczenia postojowego.

UZASADNIENIE

R. B. w dniu 25 czerwca 2020r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 29 maja 2020r., znak: (...), odmawiającej prawa do świadczenia postojowego.

Uzasadniając swe stanowisko ubezpieczony wskazał, że spełnił przesłanki uprawniające do uzyskania świadczenia postojowego, o których mowa w art. 15zq ust. 1 pkt 2 i pkt 3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Rozwijając swe stanowisko wyjaśnił, że zawarł umowę cywilnoprawną przed dniem 1 lutego 2020r. Przychód w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym złożył wniosek o świadczenie, nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, ogłaszanego przez Prezesa GUS na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Poza tym w marcu 2020r., kiedy zaczęła obowiązywać ww. ustawa nie podlegał ubezpieczeniu z innego tytułu niż umowa cywilnoprawna Z ubezpieczenia z tego tytułu został wyrejestrowany z dniem 1 kwietnia 2020r., kiedy podjął zatrudnienie na podstawie umowy o pracę.

W dalszej części odwołania R. B. wyjaśnił, że nie mógł w marcu 2020r. złożyć wniosku o świadczenie postojowe, ponieważ ustawa zaczęła obowiązywać w dniu 8 marca 2020r., zaś wynagrodzenie z tytułu umów cywilnoprawnych u zleceniodawcy było wypłacane z dołu do 10-go dnia następnego miesiąca obrachunkowego. Z tego wynikała więc data złożenia wniosku – 9 kwietnia 2020r. (odwołanie z dnia 23 czerwca 2020r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., a uzasadniając swe stanowisko wskazał, że z analizy zapisów na koncie ubezpieczonego wynika, że ubezpieczony od 1 kwietnia 2020r. podlega także ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę, zawartej z płatnikiem składek (...). Organ rentowy powołał się na treść art. 15zq ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych

z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz art. 15zq ust. 5 pkt 1-3 tej samej ustawy. Podkreślił, że ubezpieczony nie spełnił wszystkich przesłanek zawartych w tym przepisie. Wobec powyższego odmówiono przyznania prawa do świadczenia postojowego (odpowiedź na odwołanie z dnia 27 lipca 2020r., k. 8 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

R. B. świadczył usługi na rzecz Centrum Medycznego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. od dnia 30 listopada 2018r. Wówczas strony zawarły umowę zlecenia, na podstawie której ubezpieczony zobowiązał się do wykonywania na rzecz pacjentów zleciodawcy usług w zakresie kinezyterapii, fizykoterapii, hydroterapii oraz terapii manualnej i masaży leczniczych. Wysokość otrzymywanego wynagrodzenia w umowie była określona za godzinę pracy (umowa zlecenia nr (...) z dnia 30 listopada 2018r., aneksu nr (...) - akta organu rentowego).

W związku z zawarciem ww. umowy R. B. był zgłoszony do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego w okresie od 1 lipca 2019r. do 1 kwietnia 2020r. Przychody, które osiągnął wykonując umowę zlecenia wyniosły w 2020r.: za styczeń - 4.181,01 zł, za luty - 4.186,65 zł oraz za marzec 2020r. - 2.243,03 zł. Wypłata za ww. miesiące nastąpiła w kolejnych miesiącach, a więc: za styczeń 2020r. – w lutym 2020r., za luty 2020r. – w marcu 2020r. i za marzec 2020r. – w kwietniu 2020r. (zgłoszenie do ubezpieczeń z dnia 5 lipca 2019r. ZUS ZUA, wyrejestrowanie z ubezpieczeń z dnia 7 kwietnia 2020r. ZUS ZWUA i zaświadczenie o zarobkach z dnia 15 czerwca 2020r., k. 4-6 a.s.).

Centrum Medyczne (...) Sp. z o.o. od dnia 16 marca 2020r. czasowo zawiesiło udzielanie świadczeń w zakresie fizjoterapii ambulatoryjnej do odwołania stanu zagrożenia epidemiologicznego (zarządzenie nr (...) Sp. z o.o. z dnia 16 marca 2020r. w sprawie czasowego zawieszenia udzielania świadczeń w zakresie rehabilitacji ambulatoryjnej, k. 7 a.s.).

(...) Sp. z o.o. zgodnie postanowili o rozwiązaniu umowy zlecenia za porozumieniem stron w dniu 31 marca 2020r. (porozumienie z dnia 31 marca 2020r. do umowy zlecenia nr (...) z dnia 30 listopada 2018r. - akta organu rentowego).

W dniu 1 kwietnia 2020r. Centrum Medyczne (...) zgłosiło R. B. do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego z tytułu umowy o pracę (zgłoszenie do ubezpieczeń z dnia 7 kwietnia 2020r. ZUS ZUA - akta organu rentowego).

Z dniem 4 maja 2020r. w Centrum Medycznym (...) Sp. z o.o. odwieszono udzielanie świadczeń w zakresie terapii ambulatoryjnej (zawiadomienie o odwieszeniu udzielania świadczeń w zakresie rehabilitacji ambulatoryjnej z dnia 30 kwietnia 2020r., k. 7 verte a.s.).

W dniu 9 kwietnia 2020r. został złożony do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o świadczenie postojowe dla R. B. w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym (...)19 dla umów cywilnoprawnych. We wniosku wskazano, że miesięczny przychód, który wynika z umowy to 4.847,45 zł, natomiast przychód w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku wyniósł 4.186,65 zł. Zarazem we wniosku wskazano, że R. B. nie uzyskał żadnych przychodów z innych umów cywilnoprawnych oraz, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu. Jednocześnie Centrum Medyczne (...) oświadczyło, że nastąpił przestój w prowadzeniu działalności w następstwie wystąpienia (...)19 oraz, że w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek, ubezpieczony osiągnął przychód nie wyższy niż 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obowiązującego na dzień złożenia wniosku (wniosek z dnia 9 kwietnia 2020r. - akta organu rentowego).

Po rozpoznaniu wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 29 maja 2020r. decyzję znak: (...), w której odmówił ubezpieczonemu prawa do świadczenia postojowego na podstawie art. 15zv ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19,

innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w związku z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (decyzja z dnia 29 maja 2020r. - akta organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dokumentów, które zostały ocenione jako wiarygodne. Nie były one kwestionowane przez strony procesu, a zarazem potwierdzają okoliczności, które w przedmiotowej sprawie nie były sporne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje;

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz.U. z 2021r., poz. 11), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzania dowodów. Spór dotyczył jedynie prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym. Dodatkową podstawą do rozpoznania sprawy poza rozprawą był art. 15zsz¹ ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn. Dz. U. z 2020r., poz. 1842). Sąd stosując ten przepis zawiadomił strony o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne, a ubezpieczonego dodatkowo o prawie złożenia sprzeciwu. Ubezpieczony z takiej możliwości nie skorzystał, wobec czego Sąd – zgodnie z powołanymi przepisami – wydał orzeczenie na posiedzeniu niejawnym.

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności odwołania, w pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 2 i ust. 2 i 3 ww. ustawy z dnia 2 marca 2020r., zwanej dalej ustawą, świadczenie postojowe przysługuje osobie wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia, inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowę o dzieło, zwane dalej „umową cywilnoprawną”. Świadczenie postojowe przysługuje osobom zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są:

- 1) obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) posiadającymi prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub
- 3) cudzoziemcami legalnie przebywającymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Świadczenie postojowe przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia (...)19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności, odpowiednio przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna.

W myśl art. 15zq ust. 5 ustawy, osobie wykonującej umowę cywilnoprawną świadczenie postojowe przysługuje, jeżeli:

- 1) umowa cywilnoprawna została zawarta przed dniem 1 kwietnia 2020r.;
- 2) przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku;

3) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu.

Z kolei art. 15zs ust. 4 pkt. 1 lit. a-b ustawy przewiduje, że zleceniodawca lub zamawiający załącza do wniosku, o którym mowa w ust. 1:

1) oświadczenie potwierdzające:

a) niedojście do skutku lub ograniczenie wykonywania umowy cywilnoprawnej z powodu przestoju w prowadzeniu działalności, o którym mowa w art. 15zq ust. 3,

b) datę zawarcia i wysokość wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej,

c) uzyskanie przez osobę wykonującą umowę cywilnoprawną w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, przychodu nie wyższego niż 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku,

d) otrzymanie oświadczenia od osoby wykonującej umowę cywilnoprawną, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu oraz o wysokości uzyskanych przychodów z innych umów cywilnoprawnych;

2) kopię umów cywilnoprawnych.

W rozpatrywanej sprawie zostały złożone wszystkie wymagane ustawą dokumenty w celu nabycia przez R. B. prawa do świadczenia postojowego. Wprowadzona ustawa określa kilka przesłanek, które wnioskodawca musi spełnić, aby uzyskać świadczenie. Organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie kwestionował tego, że R. B. jest obywatelem Polski, zawarł umowę zlecenia przed 1 kwietnia 2020r. oraz, że uzyskany przez niego przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika bowiem, że ubezpieczony osiągnął przychód w kwotach 4.186,65 zł za luty 2020r. oraz 2.243,03 zł za marzec 2020r., podczas gdy przeciętne miesięczne wynagrodzenie, o którym mowa w ww. przepisie, w pierwszym kwartale 2020r. wyniosło 5.331,47 zł (M. P. 2020r., poz. 412). Przychód z umowy cywilnoprawnej R. B. nie był więc wyższy niż 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Powodem odmowy przez ZUS przyznania ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia była okoliczność, że od dnia 1 kwietnia 2020r. R. B. podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę.

W ocenie Sądu Okręgowego stanowisko organu rentowego nie jest prawidłowe. Intencją ustawodawcy było wykluczenie z kręgu beneficjentów świadczeń przewidzianych ustawą tych świadczeniobiorców, którzy podlegaliby ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu w miesiącu, za który chcieliby pobierać świadczenie postojowe. Potwierdza to także porównanie per analogiam treści przepisów odnoszących się do innych świadczeń socjalnych związanych z przeciwdziałaniem epidemii, a więc m.in. dodatku solidarnościowego. Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020r. o dodatku solidarnościowym (Dz. U. z 2020r. poz. 1068) ocena spełnienia warunków niezbędnych do przyznania prawa do dodatku oraz same jego nabycie następuje na dzień złożenia wniosku. Tożsamy zapis nie występuje natomiast ani w art. 15zq, ani w art. 15zua ustawy z 2 marca 2020r., które dotyczą wypłaty świadczenia postojowego.

W przedmiotowej sprawie wniosek o świadczenie postojowe dla R. B. – choć został złożony w kwietniu 2020r. – niewątpliwie dotyczył okres wcześniejszego. Wskazuje na to przede wszystkim okoliczność, że R. B. z dniem 31 marca 2020r. rozwiązał umowę zlecenia za porozumieniem stron i po ww. dacie nie był zleceniobiorcą. W tej sytuacji oczywistym jest, że świadczenia, o które się ubiega, nie mógł domagać się za kwiecień 2020r., tylko za miesiące

wcześniejsze. Wtedy zaś niewątpliwie nie miał innego tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym. Ten tytuł powstał dopiero z dniem 1 kwietnia 2020r., kiedy ubezpieczony zawarł umowę o pracę. W tym samym czasie nie miał więc dwóch równoległych tytułów do tego, aby ubezpieczeniom podlegać. Te tytuły powstały po sobie i nie nakładały się w czasie, a to z kolei oznacza, że w okresie, kiedy ubezpieczony realizował umowę zlecenia, innego tytułu do ubezpieczeń nie miał. Inny niż umowa zlecenia tytuł powstał z dniem 1 kwietnia 2020r., kiedy zarazem ustał tytuł do ubezpieczenia z umowy zlecenia. Ten pierwszy i tylko on obowiązywał w dacie, kiedy został złożony wniosek o świadczenie postojowe, jednak – zgodnie z tym, co już zostało wskazane – ustawa z dnia 2 marca 2020r. w odróżnieniu choćby od ustawy o dodatku solidarnościowym, nie wskazuje że spełnienie analizowanej przesłanki należy oceniać na datę złożenia wniosku. Zdaniem Sądu powinna być brana pod uwagę raczej ta chwila czy też ten okres, za który dana osoba domaga się świadczenia postojowego. R. B. wówczas, gdy realizował umowę zlecenia, innego tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym nie miał, a więc spełnił wszystkie przesłanki ustawowe, aby uzyskać świadczenie, którego ZUS odmówił.

Podobny pogląd dotyczący daty, wedle której należy oceniać, czy określona osoba posiada inny tytuł do ubezpieczeń, zaprezentował Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 29 grudnia 2020r. (III AUa 800/20). Wyjaśnił, że wykładania, którą w tamtej sprawie zaprezentował Sąd I instancji, taka jaką przyjął również Sąd w przedmiotowej sprawie, jest logiczna, korzystna dla ubezpieczonych i odpowiada celowi ustawy jakim była realna pomoc przedsiębiorcy, a nie deklarowana, która w praktyce wskutek różnych formalnych wymogów nie jest możliwa od uzyskania. Co więcej Sąd Apelacyjny podkreślił, że wykładnia powołanego przepisu proponowana przez organ rentowy poradziłaby do powstania patologii w jego stosowaniu, bowiem ubiegający się o świadczenie przedsiębiorca, którego pomysł biznesowy wskutek pandemii się załamał i poszukujący w związku z tym innego źródła utrzymania, aby uzyskać przedmiotowe świadczenie musiałby przez 1 miesiąc pozostać w ogóle bezczynny, co byłoby marnowaniem energii i aktywności przedsiębiorcy oraz mogłoby działać demoralizująco. Jeszcze gorszym sposobem uzyskania przedmiotowego świadczenia byłaby druga możliwość nabycia świadczenia, a mianowicie podejmowanie danej aktywności bez zgłoszenia się do ubezpieczeń "na czarno", a trudno jest przyjąć, że wołą ustawodawcy było "wpychanie" takich przedsiębiorców w szarą strefę. W kontekście wpływu wniosku na prawo do świadczenia z ubezpieczeń społecznych, Sąd Apelacyjny zauważył również, iż w polskim systemie ubezpieczeń społecznych zasadniczo świadczenia te przysługują z mocy prawa (por. np. art. 100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), co oznacza, że moment złożenia wniosku nie ma znaczenia. Skoro można przyjąć istnienie takiej zasady, to jednocześnie trzeba też przyjąć, że jeżeli dane świadczenie nie przysługuje z mocy prawa, a zatem gdyby złożenie wniosku miało być przesłanką materialną jego uzyskania - to ustawodawca zawarłby wyraźną regulację w tym zakresie.

Uwzględniając zaprezentowane poglądy oraz rozważania dotyczące analizowanego przypadku, Sąd Okręgowy ocenił, że nieuprawnione jest stanowisko Zakładu, które stało się podstawą wydania zaskarżonej decyzji, a mianowicie, że R. B. nie spełnia wszystkich przesłanek nabycia prawa do świadczenia postojowego, ponieważ od 1 kwietnia 2020r. podlegał ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu – jako pracownik. Fakt, że ubezpieczony od ww. daty był pracownikiem i podlegał ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu pozostaje bez jakiegokolwiek wpływu na przyznanie prawa do świadczenia postojowego za okres, kiedy ubezpieczony był zleceniobiorcą.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że ubezpieczony spełnił wszystkie z wymaganych przez ustawodawcę warunków do uzyskania prawa do świadczenia postojowego, określone w art. 15zq ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Zawarł umowę cywilnoprawną przed dniem 1 kwietnia 2020r., nie przekroczył granicznej kwoty przychodu z tytułu umowy zlecenia oraz wtedy, kiedy był zleceniobiorcą nie posiadał innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, o którym mowa w art. 15zq ust. 5 ustawy. Wobec tego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał R. B. prawo do świadczenia postojowego.